

# Ekitabo kya Danyeri - Ennamba kikumi mu nkaaga mu musanvu

*Okusumulula Obunnabbi: Okubikkula amakulu ag'ebyaafaayo n'ag'obunnabbi agali mu Dayiniyeri 11:10 n'ebisukkiriddewo*

Jeff Pippenger  
2024-03-30

Olunyiriri olw'amakumi ana olw'essuula eky'ekkumi n'emu ekya Danyeri lutandikira mu kiseera eky'enkomerero mu mwaka gwa 1798, kabaka ow'obukiika obwa kkono bwe yafuna ekiwundu kye eky'okufa mu mikono gya kabaka ow'obukiika obwa ddyo. Ebyafaayo ebyo byalagibwako mu kifaananyi n'omwaka gwa 246 BC, Ptolemy lwe yaleeta okuwolereza ku bwakabaka obw'obukiika obwa kkono, era ne Bufalansa bwa Napoleoni bwe bwatwala paapa mu busibe mu 1798. Oluvannyuma lwa kabaka ow'obukiika obwa ddyo okudda e Misiri mu lunyiriri olw'omwenda, olunyiriri olw'ekkumi ne lulyoka lulaga nti kabaka ow'obukiika obwa kkono yali agenda okutandikawo okuvumbaganya okuddibwamu ku kabaka ow'obukiika obwa ddyo.

Awo kabaka w'amaserengeta aliyingira mu bwakabaka bwe, n'alyoka aliddayo mu nsi ye. Naye batabani be balikubirizibwa, ne bakunjaanya ekibiina ekinene ky'amaggye; era omu alijja ddala, n'asukkirira, n'ayita mu; awo alidda, era alikubirizibwa, okutuukira ddala ku kigo kye. Daniel 11:9, 10.

Nga tetunnalwoowa ku kunnyonyola kwa Uriah Smith ku byafaayo ebyaatuukiriza olunyiriri olw'ekkumi, tutegeera njogerezo 'okusanduka ne okuyitamu.' Ekigambo ky'Olwebbulaniya ekivvunulwa bwe kityo, kivvunulwa era mu olunyiriri olw'amakumi ana nga, 'okusanduka ne okuyita waggulu.' Kye kimu omugatte gw'ebigambo mu Lwebbulaniya yennyini. Kisangibwa mu kifo kirala kimu kyokka mu Byawandiikibwa.

Era aliyita mu Yuda; alikulukuta n'ayitirira, alituuka n'okutuukira ddala ku bulago; n'okuwanika ebiwaawaatiro bye kujjuza obugazi bw'ensi yo, ayi Immanuel.

Mu Danyeri essuula kkumi n'emu, olunnyiriri olw'ekkumi n'olw'amakumi ana, era nate mu Isaaya essuula munaana, olunnyiriri munaana, ekigambo ky'Olwebbulaniya ekifaanana ddala kivunulwa mu ngeri ssatu ez'enjawulo, newaakubadde nga kiraga amakulu g'emu. Ekigambo ekisembayo mu kyogera ekyo, eky'Olwebbulaniya "abar," kivunulwa nga "pass through" mu olunnyiriri olw'ekkumi, nga "pass over" mu olunnyiriri olw'amakumi ana, era mu Isaaya nga "go over." Amakulu gasigala nga gamu mu byogerwako byonna ebisatu, naye mu Isaaya mulimu era n'enkolagana endala ey'obunnabbi wakati w'ebiyogerwako ebyo.

Olunyiriri mu Isaaya lwatukirira nga kabaka w'e Bwasuli yawangula Yuda n'atuuka e Yersaalemi, naye teyawangula kibuga kennyini. Yatuuka "ku bulago," naye teyawangula "omutwe." Mu bubaka bumu obwo obw'obunnabbi, Isaaya ateekaawo akabonero ak'obunnabbi akalaga kye "omutwe" akyimirira, era ategeeza nti "omutwe" ye kibuga ekikulu eky'obwakabaka,

era kabaka w'obwakabaka naye ye "mutwe." Awa abajulirwa ababiri abakkakasa amazima g'obunnabbi nti "omutwe" ye kabaka era n'obwakabaka, ate ne mu ngeri ey'ekyama alaga nti ssinga omuyigirize w'obunnabbi takiriza era tategeera amazima ago, tajja kunywerera. Olunyiriri olwo olw'ekyama luli mu bubaka bwa bunnabbi bumu obulaga nti kabaka w'obukiikakkono alifunza n'ayita waggulu, naye okutuuka "ku bulago" bwokka.

Kubanga omutwe gwa Siriya ye Ddamasiko, n'omutwe gwa Ddamasiko ye Rezini; era mu bbanga ly'emyaka nkaaga mu etaano Efulayimu anamenyebwamenyebwa, al eme okubeera eggwanga. Ate omutwe gwa Efulayimu ye Samaliya, n'omutwe gwa Samaliya ye mutabani wa Remaliya. Bwe mutakkiriza, temuliyimirira. Isaaya 7:8, 9.

Omutwe ogw'eggwanga lya Siriya gwali ekibuga ekikulu kyagyo "Ddamasiko," era "omutwe" gwa "Ddamasiko" (ekibuga ekikulu) yali "Rezini," kabaka wa Siriya. Era, "omutwe" ogw'eggwanga lya Efulayimu gwali ekibuga ekikulu kyagyo "Samaliya," ate "omutwe" gwa "Samaliya" (ekibuga ekikulu) yali "mutabani wa Remaliya" (Peka), kabaka wa Samaliya. Mu bunnabbi obwo bumu, mu ssuula eaddirira, mu olunyiriri omunaana, Kabaka Sennakeribu owa Asiriya yazinga Yerusaalemi, era mu olunyiriri omunaana okuzinga kwe Yerusaalemi kukyogerwako ng'okutuuka ku nsingo.

Olunyiriri olw'omusanvu n'olw'omunaana, olw'okwesigamira ku bajulizi babiri n'olulaga akabonero k'obunnabbi "omutwe," akayimira awamu kabaka n'ekibuga ekikulu eky'eggwanga lye, luleeta obunnabbi bw'emyaka 65 obulambulula entandikwa y'obunnabbi byombi eby'emyaka 2,520 eby'okusalira omusango obwakabaka obwa mu Bukiikakkono n'obwa mu Bukiikaddyo bwa Isirayiri. Bwe kityo, olunyiriri luno luzibu nnyo, kubanga lwegatta n'olunyiriri 10 n'olunyiriri 40 olw'Essuula 11 mu Kitabo kya Danyeri, ebyombi nabyo birambulula okuttunka kwa kabaka ow'Obukiikakkono ng'attakako kabaka ow'Obukiikaddyo, nga Sennakeribu, kabaka ow'Obukiikakkono, bwe yattakako Yuda, kabaka ow'Obukiikaddyo, mu olunyiriri 8 olw'Essuula 8 mu Isaaya.

Ekisumuluzo ekigatta wamu entalo zino ez'abakabaka b'obukiikaddyo n'obukiikakkono kwe "mutwe," ne "okubuna n'okuyitawo." Bwe kabaka w'obukiikaddyo addamu okulumba kabaka w'obukiikakkono mu kitundu eky'ekkumi eky'essuula kkumi n'emu, awangula olutalo, naye aleka "omutwe," kubanga "ajja, n'abuna, n'ayitamu" "eri" "ekigo" kya kabaka w'obukiikakkono. Ebyafaayo eby'ekitundu eky'ekkumi biraga obuwanguzi bwa kabaka w'obukiikaddyo ku kabaka w'obukiikakkono, naye teyayingira mu Misiri (ekigo), ekibuga ekikulu—"mutwe."

Bwe kabaka w'obukiikaddyo yasooka okuwangula kabaka w'obukiikakkono mu nnyiriri omusanvu n'omunaana, "yayingira mu ekigo kya kabaka w'obukiikakkono," "n'awangula," era "n'atwala abawambe" n'abatwala baddayo e "Misiri." Mu buwanguzi obw'okusasula ekirumira bwa kabaka w'obukiikakkono, teyayingira Misiri, ekyo ne kiraga ekifaananyi nti bwe "Soviet Union" yasangulibwawo mu 1989, Rashiya, ekibuga kyayo ekikulu—omutwe gwakyo—kyasigalawo nga kiyimiridde. "Bwe mutakkiriza, temuliyimirira ddala." Rashiya, eragibwa ng'kabaka w'obukiikaddyo mu nnyiriri kkumi n'emu ne kkumi n'ebiri, ye ewangula olutalo olw'ensalo — olwa Raphia mu biseera eby'edda, ate leero olwa Ukraine.

Olunyiriri 10. Naye batabani be banayimusibwa, era banaakunjaanya amaggye amangi ag'amaanyi; omu ku bo anajja ddala, alyanjulukuka, n'alyitamu; awo aliddayo, era ayimusibwe, okutuuka ddala mu kigo kye.

Ekitundu ekisooka ky'olunyiriri luno kyogera ku batabani, mu bungi; ekya nkomerero, ku omu, mu kimu. Batabani ba Seleucus Callinicus bwe baali Seleucus Ceraunus ne Antiochus Magnus. Bombi baayingira n'ekinnyikivu mu mulimu ogw'okulwanirira n'okuzzayo obwenkanya olw'ensonga ya kitaabwe n'eggwanga lyabwe. Omukulu ku bano, Seleucus, ye yasooka okutuula ku ntebe y'obwakabaka. Yakujaanya ekibiina kinene nnyo okuddamu okufuna obwakabaka bwa kitaawe; naye kubanga yali kabaka omunafu era omutima munafu, mu mubiri ne mu by'obugagga, nga talina nsimbi era nga tasobola okukuuma eggye lye mu buwulize, yattibwa mu butwa abaduumizi be babiri nga amaze okufuga mu ngeri etali ya kitiibwa emyaka ebiri oba esatu. Mwannyina eyasoboleka okusinga, Antiochus Magnus, awo n'alangirirwa kabaka; n'atwala obukulembeze bw'eggye, n'addira buggya Seleucia era n'addizaawo Siriya, ng'afuna ebifo ebimu mu ndagaano ate ebirala mu maanyi g'ebiyokulwanyisa. Ne wabaawo okwewummula mu lutalo, mwe ebibinja byombi ne bateesa ku mirembe, kyokka nga beetegekera olutalo; oluvannyuma lw'ekyo Antiochus n'akomawo n'awangula mu lutalo Nicolas, omuduumizi w'e Misiri, era n'alowooza okuyingira Misiri gyennyini. Wano ye 'omu' eyateekwa ddala okubuna n'ayitamu. Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 253.

Okugwa kwa Soviet Union mu 1989 kwamaka 'ekiseera eky'enkomerero', era abaana babiri ab'omu lunyiriri olwo bakiikirira ebimanyiririzo bibiri bya Reagan ne Bush ow'olubereberye. Okuva ku 'kiseera eky'enkomerero' mu 1798, we watandikira olunyiriri amakumi ana mu Daniel 11, omwenzi w'e Rome awerabiddwa, kubanga ye, nga Jezebel, asigadde e Samaria, nga bba Ahab ayogera ne Elijah ku Mount Carmel. Abadde yeeserekeza, naye ng'alagira mu kyama, nga bwe yali mu Ntalo z'ensi yonna esooka n'ey'okubiri. Bba ye magye ge agamuyimirira mu kifo okulwanyisa kabaka w'amaserengeta. Bwe yeerasula mu 1989, ye ng'ali kabaka w'obukiikakkono, yaleeta amagaali g'entalo, ebyombo n'abeebagala embalaasi.

Ate mu biro eby'enkomerero kabaka w'obukiikaddyo alimusindika ku ye; naye kabaka w'obukiikakkono alijja ku ye ng'omuyaga oguzinga, n'amagaali ag'eggye, n'abeebagala embalaasi, era n'ebiyombo bingi; era aliyyingira mu nsi nnyingi, alibuna n'ayita. Danyeri 11:40.

Ekimuyimirira mu kifo kye mu kwesasula kiweebwa akabonero nga 'ebiyombo,' ebyo ebiyimirira obuyinza bw'ebiy'enfuna, era ne 'amagaali ag'okulwa n'abeebagala embalaasi,' ago agiyimirira amaanyi g'eggye. Amaanyi g'eggye n'obuyinza bw'ebiy'enfuna bye biranga bibiri eby'obunnabbi eby'eraga Amerika mu bunnabbi bw'ennaku ez'enkomerero, kubanga Amerika ejja kugaanira abo abatalifukamira Yezebeli okugula n'okutunda, era bwe banaakyagaana akabonero ka buyinza bwa Yezebeli, banaattibwa. Obuyinza bw'ebiy'enfuna n'amaanyi g'eggye ga Amerika bye byakozesebwa wamu n'Obwakapa okuleeta okumenyeka kw'Ubumwe bwa Sovyeti mu 1989, newaakubadde nga Lasa yasigala ng'eyimiridde.

Ebyafaayo ebyaatuukiriza olunyiriri olwa kkumi mu Danyeri essuula ey'ekkumi n'emu biddamu mu byafaayo ebiri mu kitundu eky'okubiri eky'olunyiriri olw'amakumi ana, ekiraga ekiseera ky'enkomerero mu 1989. Amalunyiriri agatandika ku mukaaga okutuuka ku mwenda galaga ebyafaayo ebyatwala okutuuka ku kiseera ky'enkomerero, ekiragiddwa mu kitundu ekyasooka eky'olunyiriri olw'amakumi ana. Amalunyiriri ataano okutuuka ku kkumi ag'essuula ey'ekkumi n'emu eya Danyeri galaga bulungi ddala ebyafaayo eby'olunyiriri olw'amakumi ana mu Danyeri essuula ey'ekkumi n'emu, kubanga nga Mwannyinaffe White bwe yawandiika, "ebitundu bingi eby'ebyafaayo ebyatuukiriziddwa mu essuula ey'ekkumi n'emu eya Danyeri bijja kuddamu."

Ebitundu 1 okutuuka ku 4 eby'essuula 11 mu kitabo kya Danyeri bimulambulula Kuuloosi, kabaka ow'okubiri w'eggwanga ery'amayembe abiri, mu kiseera ky'enkomerero mu nnaku za nkomerero. 'Ekiseera ky'enkomerero' mu nnaku za nkomerero kyali mu 1989; era pulezidenti ow'okubiri, omukikirirwa Kuuloosi, atekawo ensengeka y'obunnabbi esobozesa omuyizi w'obunnabbi okubala okutuuka ku pulezidenti ow'omukaaga oluvannyuma lwa 1989, anaabanga pulezidenti asinga obugagga, era anaayimusa (okuzuukusa) amaanyi ag'eddiragoni ag'abagendereddwa eby'ensi yonna, oba ng'ab'ensi yonna, oba ab'Amerika. Oluvannyuma ebyafaayo ebyo eby'obunnabbi biddira ddala ku bwakabaka obw'omusanvu mu bunnabbi bwa Baibuli, bakabaka kkumi b'Amawanga Amagatte, ne bikwata ku kabaka waabwo asooka era omukulu, omukikirirwa Aleksanda Omukulu (kitegeeza "Omulwanyani w'Abasajja"), ne ku kumenyekamu okw'enkomeredde kw'obwakabaka bwe, nga empewo ennya ez'Isiramu zirekululwa ddala mu nkomerero y'ekiseera ky'omukisa gw'abantu.

Awo ennyiriri z'ettaano okutuuka ku mwenda ziraga ebyafaayo ebyaliwo mu kiseera ekyakulembera okuteekebwawo kw'obwa Papa ku nnamulondo mu 538, kubanga okusooka amaanyi agagenda okufuuka kabaka w'obukiikakkono galina okuwangula ebitundu bisatu eby'ensi ebimulemesa, nga bwe yakola Seleucus eyateekebwawo oluvannyuma ng'aba kabaka w'obukiikakkono. Oluvannyuma, okumala emyaka esatu n'ekitundu, nga kino kiyimirirwa ng'emyaka amakumi asatu mu etaano egyennyini, kabaka w'obukiikakkono yafuga, okutuusa lwe kabaka w'obukiikaddyo yayingira mu kigo kye n'amuwamba, era oluvannyuma n'afiira e Misiri olw'okugwa ku mbalaasi. Bwekityo, ennyiriri ezo ziraga ebyafaayo ebyaggwaawo mu kiseera eky'enkomerero mu 1798.

Olunyiriri kkumi lulambulula ebyafaayo by'ekiseera eky'enkomerero mu 1989, era awamu n'ennyiriri ttaano okutuuka ku mwenda, biraga ebyafaayo ebyogerwako mu lunyiriri amakumi ana; era bwe kityo ne ebyafaayo by'ennyiriri asatu okutuuka asatu mu mukaaga. Noolwekyo, okuva ku lunyiriri lumu okutuuka ku lunyiriri kkumi, olunyiriri ku lunyiriri, waliwo ennyiriri bbiri ez'obunnabbi. Eyasooka egamba ku bakulembeze b'obwakabaka obw'omukaaga n'obw'omusanvu, wadde nga waliwo ekabanga wakati wa pulezidenti ow'omukaaga asinze obugagga mu bwakabaka obw'omukaaga n'obwakabaka obw'omusanvu.

Olunyiriri olw'okubiri lulambulula ebyafaayo eby'okuggyibwawo ebiziyiza ebisatu, ebbanga Kabaka w'Obukiikakkono lye yafugira, era ani eyaggyibwawo mu 1798, okutuusa mu 1989, ne Pulezidenti ow'okubiri, eyakiikirirwa mu linyiriri eryasooka nga Cyrus.

Olunyiriri olw'ekumi n'emu n'olw'ekumi n'ebiri luyimirira olunyiriri olw'okusatu olw'ebyaaya oluddirira pulezidenti omugagga ow'olunyiriri olw'okubiri, naye nga lubaawo oluvannyuma lw'okuggaawo kwa Soviet Union mu kiseera ky'enkomerero mu 1989, era nga luli nga tekunnabaawo etteeka lya Sande mu United States nga bwe liyimiriziddwa mu lunyiriri olw'ekumi n'omukaaga.

Ebyafaayo oluvannyuma lw'ekiseera eky'enkomerero mu 1989, butwalibwa eri pulezidenti ow'omukaaga era asingayo obugagga, asitula abagobezezi b'enkola y'ensi yonna okutandikira mu 2016, mu lunyiriri olusooka. Ebyafaayo eby'obunnabbi bitwalibwa eri 1989, mu lunyiriri olwokubiri. Olutalo lw'e Raphia ("Olusaloo") mu nnyiriri kkumi n'emu ne kkumi na bbiri, lukulembera olunyiriri kkumi na ssatu, awali kabaka ow'obukiika obwa kkono, eyali yaakawangulwa, addamu okuzzaawo eggye lye n'oluvannyuma n'awangula kabaka ow'obukiika obwa ddyo, kumpi ddala ne Sunday law ey'olunyiriri kkumi na mukaaga. Amaanyi ag'omu mukono gwa kabaka ow'obukiika obwa kkono mu lunyiriri kkumi na ssatu, ye asembayo ku bapulezidenti munaana abafuuga okuva mu 1989 okutuuka ku Sunday law. N'olwekyo olunyiriri kkumi na ssatu lulina okubaawo ku kulondebwa kwa pulezidenti ow'omunaana, oba oluvannyuma lwakwo, oyo ali ku musanvu. Ennyiriri kkumi n'emu ne kkumi na bbiri zitandika katono nnyo nga pulezidenti ow'omukaaga, asingayo obugagga, tannabaawo, era kirabika zikoma katono nnyo nga okulondebwa kwa pulezidenti oyo yennyini tekunnabaawo, oyo afuuka ow'omunaana ali ku musanvu, era awangula mu lutalo olw'okusatu olw'entalo ezirwanisibwa ng'abalala be bakola, mu nnyiriri kkumi na ssatu okutuuka ku kkumi na ttaano.

Okuwalanako kw'omukama ow'obukiikaddyo mu lunyiriri olw'ekumi n'olw'ekumi n'ebiri, kwe kuddamu olw'okuwangulwa omukama ow'obukiikaddyo kwe yafuna mu lunyiriri olw'ekumi. Olunyiriri olw'ekumi lulaga obuwanguzi bw'omukama ow'obukiikakkono mu 1989, obwaleetebwa endagaano ey'ekyama wakati wa Amerika ne Vatikaani. Obuwanguzi obwo obw'eggye ery'obukiikakkono bwali lutalo olusooka mu ntalo ez'okuyita mu balala. Olutalo olwennyini olw'okubuguma, olwatuukirizibwa mu biseera eby'edda, lwalaga nga kifaananyi entalo ez'okuyita mu balala mu nnaku ez'oluvannyuma; era n'olwekyo obuwanguzi obw'olunyiriri olw'ekumi n'olw'ekumi n'ebiri bunaabeera buwanguzi bw'omukama ow'obukiikaddyo mu lutalo olwokubiri olw'entalo ez'okuyita mu balala.

Mu lunyiriri okuva ku kkumi okutuuka ku kkumi n'ettano mulimu entalo ssatu, era zonna zaatuukirizibwa mu biseera eby'edda ng'entalo ennyo ez'amazima; naye zikiikirira entalo ssatu mu ntalo ez'omu mukono gw'abalala mu nnaku ez'oluvannyuma. Olutalo olusooka lwawangulwa obwegassi obw'ekyama obw'ensolo nnnabbi ow'obulimba bwe baalwana n'ogusota mu 1989. Olutalo olwokubiri mu ntalo ez'omu mukono gw'abalala luliwangulwa amaanyi g'ogusota agatakkiriza Katonda ag'kabaka ow'obukiika obwa ddyo, ku lw'obwegassi bwa Paapa n'eggye lye ery'omu mukono gw'abalala. Olutalo olwokusatu mu ntalo ez'omu mukono gw'abalala luliwangulwa eggye ery'omu mukono gw'abalala ery'kabaka ow'obukiika obwa kkono, nga bwe kiriikirirwa mu lunyiriri kkumi na ssatu okutuuka ku kkumi na ttaano.

Mu ngeri ey'obunnabbi waliwo entalo z'ensi ezibuguma ssatu, entalo ez'okukozesa abalala ssatu, nga zirimu entalo ssatu, era n'olutalo olw'obulabe busatu obw'Obusiraamu. Era waliwo n'Olutalo

lw'Ab'omu Ggwanga n'Olutalo olw'Okuvuganya ku Nnongoosereza. Olutalo olwokubiri mu ntalo ez'okukozesa abalala kati lugenda mu maaso mu Ukraine, "Ensalo", nga kifaananyizibwa ne Raphia, eyali ensalo wakati wa kabaka ow'obukiikaddyo ne kabaka ow'obukiikakkono, ebigambo eby'ennyiriri ekkumi n'emu ne kkumi na bbiri bwe byaasooka okutuukirizibwa mu byafaayo.

Mu kiseera kye kimu ddala ng'olutalo olw'okubiri olw'entalo ezikolebwa nga bakozesa abalala mu Ukraine luli mu kugenda mu maaso, n'olutalo olw'okubiri ku busatu obw'Obusiraamu obulumba ensi ey'ekitiibwa nalwo luliwo. Olulumba olusooka olw'ekibonyoobonyo eky'okusatu lwatuuka nga September 11, 2001, era okuteekebwako akabonero kw'abo obukumi kikumi mu obukumi buna mu enkumi nnya ne kutandika. Ekiseera eky'okuteekebwako akabonero kiggwaako ku Sunday law egenda okujja amangu mu United States, Obusiraamu obw'ekibonyoobonyo eky'okusatu lwe bunaddamu okulumba United States nate. Olulumba olusooka n'olw'enkomerero kye kimu, era byombi biraga eddoozi lya malayika ow'Okubikkulirwa kkumi na munaana, era lino era lye ddoozi lya malayika ow'okusatu, era lino era kwe kufuuyira kw'ekkondeere ery'omusanvu, era lino era kye kibonyoobonyo eky'okusatu.

Mu makkati ga nnumba z'okulumbibwa ebyo ebibiri, ebiri amaloozi abiri, era ge ddoozi ly'ekkondeere ery'omusanvu, Obusiraamu obw'obuyinike obw'okusatu bwalumba, si nsi ey'ekitiibwa ey'omwoyo ey'omulembe guno, wabula ensi ey'ekitiibwa ey'edda ey'amazima, nga October 7, 2023.

Olutalo olwatandika mu biro ebyo, kaakano lugenda mu maaso mu kitundu kyennyini omwali Entalo y'e Raphia, nga bwe kinnyonyolwa mu nnyiriri kkumi na emu ne kkumi na bbiri. Ekitundu kya Gaza kye nsalo wakati w'obwakabaka obw'obukiikaddyo obwa Yuda ne Misiri. Okwokusatu 7, 2023, kye nnamuziga munda mu nnamuziga endala eraga obujeemu, oba ennukuta ey'ekkumi n'esatu mu nnukuta z'Olwebbulaniya, nga wamu n'ennukuta esooka n'ey'enkomerero zikola ekigambo "amazima."

Okulumba okw'okubiri okw'eggwanga ly'obulungi okwakoledwa Obusiraamu obw'akawawa ak'okusatu, kwabaawo nga 7 Okitobba 2023, era kwabaawo mu kitundu kyennyini olutalo olw'edda olwa Raphia mwe lwatuukira, mu kutuukirizibwa kw'ennyiriri kkumi n'emu ne kkumi na bbiri. Okulumba okw'okubiri ku ggwangalye obulungi, kuyitira mu bubonero bwa nnabbi obw'eby'enjuyi z'ensi, kugattibwa ku lutalo olw'okubiri olw'entalo ezikubirwa mu bifo by'abalala, nga kikiikiddwa olutalo oluli mu Ukraine.

Olunyiriri ku lunyiriri, olutalo olw'okubiri olw'entalo ez'abaweereza abalala, olusigaddeyo kati mu Ukraine (Ensalo), lulimu akabonero ak'okubiri ak'ekkondeere ak'obusungu obw'okusatu (October 7, 2023), akatuukirizibwa mu kiseera eky'enkomerero eky'okuteekebwako akabonero kw'abo emitwalo kikumi mu amakumi ana mu enkumi nnya. Obumanyirivu obwo obw'okuteekebwako akabonero bulagibwa Danyeri mu ssuula ey'ekkumi, bwe alaba okwolesebwa kwa "marah" oluvannyuma lw'ennaku amakumi abiri mu emu ez'okukungubaga, ze nnaku essatu n'ekitundu ababaka babiri ze baali nga bafu mu luguudo. Okwolesebwa okwo kwannyonyolwa ng'okunnyonyola "ebyo ebyali bigenda okugwa ku bantu ba Katonda mu nnaku ez'oluvannyuma."

Amazima agakiikiriddwa mu kwolesebwa kw'Omugga Hiddekel, ag'okusiba akabonero, gatuukirizibwa mu byafaayo eby'obunnabbi eby'omu bitundu kkumi n'emu okutuuka ku kkumi n'ettano. Kye kyafaayo eky'ekitundu amakumi ana ekitandikira mu 1989, era ne kyeyongera okutuuka ku kitundu amakumi ana mu emu n'etteeka ly'Olunaku lwa Sande eririddako mu bbanga ttono. Kye kyafaayo kya pulezidenti ow'omukaaga, omugagga okusinga bonna, mu kitundu eky'okubiri, ekikiikiriddwa okutuuka ku bwakabaka obw'omusanvu bwa "Alexander the Great" nga bwe kyogerwako mu kitundu eky'okusatu.

Ebyafaayo eyaandikwa ku ntandikwa y'olutalo olwokubiri olw'entalo ezikubirirwa mu bifo by'abantu abalala mu mwaka gwa 2014, olwaddirira pulezidenti asinga obugagga okutandika kampeyini ye mu mwaka gwa 2015, ye kitundu ekirabika nga kyereere ekya lunyiriri amakumi ana, okuva mu 1989 okutuuka ku Sunday law mu lunyiriri amakumi ana mu lumu, era era ye kitundu ekirabika nga kyereere okuva ku mukkaaga, pulezidenti asinga obugagga mu lunyiriri olwa bbiri, okutuuka ku bwakabaka obw'omusanvu. Bwe buyafaayo obwatandika n'eddoboozi ery'olubereberye ery'Okubikkulirwa essuula eya kkumi n'omunaana nga September 11, 2001, era ne bukoma n'eddoboozi ery'okubiri mu ssaawa ey'omusisi omunene mu ssuula eya kkumi n'emu ey'Okubikkulirwa. Ebyafaayo ebyo era bye biro bya byafaayo Ezeekyeri bye yayogerako mu ssuula eya kkumi n'ebiri, buli kwolesebwa mwe kutuukirizibwa. Ekiseera ekyo kye kiseera eky'okuteekebwako akabonero ak'abantu obukumi kikumi mu enkumi ana mu enkumi nnya. Okwetukuza kw'abantu ba Katonda kutuukirizibwa okuyita mu Kigambo kye.

Obatukuze mu mazima go: ekigambo kyo kye mazima. Yokaana 17:17.

Tujja kugenda mu maaso n'okunoonyereza kuno mu kiwandiiko ekiddako.

Ekyolesebwa kino kyawa Ezeekyeri mu kiseera ng'omutima gwe gujjudde okweraliikirira okuzibu n'obutya. Yalaba ensi ya bajjajja be efuuse matongo. Ekibuga ekyali edda kijjudde abantu tekyali kikyabeerwamu. Eddoboozi ly'essanyu n'oluyimba lw'okutendereza tebyakyawulirwangamu mu bbugwe byaakyo. Nabbi yennyini yali mugwira mu nsi etali eyabwe, gy'efugiranga obwegomba obutalina mpaka n'obukambwe obw'ensolo. Byeyalaba era n'awulira eby'okunyigiriza kw'abantu n'obutali butuufu byamubabaza nnyo mu mmeeme ye, era n'ekaabira nnyo emisana n'ekiro. Naye obubonero obw'eby'amagero ebyateekebwamu mu maaso ge ku mabbali g'omugga Chebar byamubikkulira obuyinza obufuga waggulu ku byonna, obusinga obw'abafuzi b'ensi. Waggulu w'abakabaka ab'agulumivu n'abakambwe b'e Asiriya ne Babulooni, Katonda ow'okusaasira n'amazima yali atudde ku ntebe ey'obwakabaka.

Ebizibu ebyekwataganye ng'ebiziga ebyalabika eri nnabbi nga biri mu kavuyo akangi, byali wansi w'okukulemberwa kwa mukono ogutaliko nsalo. Omwoyo wa Katonda, eyamubikkulirwa ng'akyusa era ng'akulembera ebyo ebiziga, yaleeta obumu okuva mu butabanguko; bw'atyo ensi yonna yali wansi w'okulamulirwa kwe. Ebitonde ebyatukuzibwa ebingi ennyo eby'obutebalika byali bitegefu ku kigambo kye okumenya amaanyi n'enteekateeka y'abantu ababi, ne baleetera ab'abeesigwa be ebirungi.

Mu ngeri y'emu, Katonda bwe yali agenda okugulirira Yokaana omwagalwa ebyafaayo by'ekkanisa eby'emirembe egirijja, yamukakasa okwagala n'okulabirira kwa Mulokozi eri

abantu be nga amulabisira ‘Ali afaanana ng’Omwana w’Omuntu,’ ng’atambulira wakati mu ttabaaza, ezalanga amakkanisa omusanvu. Nga Yokaana yalagibwa entalo ennene ez’enkomerero ez’ekkanisa n’obuyinza bw’ensi, naye era yakkirizibwa okulaba obuwanguzi bwa nkomerero n’okununulwa kw’ab’eesigwa. Yalaba ekkana etwaliddwa mu kulwana okw’okufa n’ensolo n’ekifaananyi kyayo, era okusinziibwa kw’eyo nsolo ne kukakasibwa nga abagaana bafa. Naye ng’alengera okusinga omukka n’akavuyo k’entalo, yalaba ekibiina ku Lusozzi Sayuuni awamu n’Omwana gw’Endiga, nga mu kifo ky’akabonero k’ensolo balina ‘erinnya lya Kitaawe liwandiikiddwa ku mitwe gyabwe.’ Era nate yalaba ‘abo abaafunye obuwanguzi ku nsolo, ne ku kifaananyi kyayo, ne ku kabonero kayo, ne ku muwendo gw’erinnya lyaayo, nga bayimiridde ku nnyanja ey’oluvu, nga balina ennanga za Katonda’ ne bayimba oluyimba lwa Musa n’Omwana gw’Endiga.

Ensomo zino ziri olw’obuganyulo bwaffe. Twetaaga okunyweza okukkiriza kwaffe mu Katonda, kubanga waliwo ebbanga, nga liri mu maaso gaffe, erija kugezesa emyoyo gy’abantu. Kristo, ku Lusozzi lw’Azeyituuni, yategeeza ebibonerezo eby’entiisa ebyalina okusooka okudda kwe okw’okubiri: “Mujja kuwulira entalo n’ebyogerwa eby’entalo.” “Eggwanga lijja kugolokoka ku ggwanga, n’obwakabaka ku bwakabaka; era walibaawo enjala, n’endwadde, n’ebikankano by’ensi mu bifo bingi. Bino byonna biba ntandikwa y’ennaku.” Newaakubadde obunnabi buno bwatuukiramu mu kitundu mu kuzikirizibwa kwa Yerusalemi, bukwatira ddala nnyo ku nnaku ez’enkomerero.

Tuyimiridde ku mulyango gw’ebintu ebikulu era ebikakamu. Obunabii butuukirira mangu. Mukama ali ku mulyango. Wagenda okuggulwawo mu maaso gaffe ekiseera erikwatako ennyo abalamu bonna. Empaka z’ebbanga edda zijja kuzuukizibwa; empaka empya zijja kutandika. Ebinaabeerawo mu nsi yaffe tebinnaba na kulwoozebwa n’akatono. Setaani akola ng’ayita mu bitongole by’abantu. Abo abagezaako okukyusa Ssemateeka era okufuna etteeka eriwaliriza okukuuma olunaku lwa Ssande tebakitegeera bulungi ky’ekirivaamu. Obunkenke obw’amaanyi bututuuseko.

"Naye abaddu ba Katonda tebalina kwesiga bo bokka mu mbeera eno ey’ekizibu ekinene. Mu kwolesebwa okwaweebwa Isaaya, Ezekyeri, ne Yokaana tulaba engeri eggulu gye ligattiddwa ennyo n’ebyo ebibaawo ku nsi, era n’obukulu bw’okufaayo kwa Katonda ku abo abamwesigwa gy’ali. Ensi si ya kubula omufuzi. Enteekateeka y’ebigenda okujja eri mu mikono gya Mukama. Omukulu w’eggulu alina ebyasalirwaawo by’amawanga, awamu n’ebigikwatako by’Ekkana ye, mu buyinza bwe." Obujulizi, omuzingo 5, 752, 753.